

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
YVES BOT
της 26ης Απριλίου 2017¹¹

Υπόθεση C-249/16

Saale Kareda
κατά
Stefan Benkö

[αίτηση του Oberster Gerichtshof (Ανώτατου Δικαστηρίου, Αυστρία)]

για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή — Διεθνής δικαιοδοσία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις — Έννοια του όρου “διαφορές εκ συμβάσεως” — Αναγωγή οφειλέτη κατά του συνοφειλέτη του για τις δόσεις που κατέβαλε ο εν λόγω οφειλέτης σε τράπεζα δυνάμει μιας από κοινού συναφθείσας συμβάσεως πιστώσεως — Καθορισμός του τύπου εκτελέσεως της συμβάσεως πιστώσεως»

1. Η υπό κρίση υπόθεση δίνει την ευκαιρία στο Δικαστήριο να διευκρινίσει, για μια ακόμη φορά, τις έννοιες των όρων «διαφορές εκ συμβάσεως» και «παροχή υπηρεσιών», κατά τον κανονισμό (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις².
2. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί αν μια αγωγή με την οποία ένας συνοφειλέτης στρέφεται αναγωγικώς κατά έτερου συνοφειλέτη από σύμβαση πιστώσεως εμπίπτει στις διαφορές εκ συμβάσεως. Σε περίπτωση που δοθεί καταφατική απάντηση επ’ αυτού, το Δικαστήριο θα πρέπει να εξετάσει αν μια τέτοια σύμβαση μπορεί να χαρακτηριστεί ως σύμβαση παροχής υπηρεσιών, πράγμα το οποίο θα έχει, ενδεχομένως, ως συνέπεια να προβεί το Δικαστήριο στον καθορισμό του τύπου εκπληρώσεως της παροχής που χαρακτηρίζει την εν λόγω σύμβαση πιστώσεως.
3. Στις παρούσες προτάσεις, θα εκθέσω τους λόγους για τους οποίους φρονώ ότι το άρθρο 7, σημείο 1, του κανονισμού αυτού πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι μια αγωγή με την οποία ο ένας συνοφειλέτης στρέφεται αναγωγικώς κατά του έτερου συνοφειλέτη από σύμβαση πιστώσεως, εμπίπτει στις «διαφορές εκ συμβάσεως» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.
4. Στη συνέχεια, θα εξηγήσω για ποιον λόγο, κατά τη γνώμη μου, το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β’, δεύτερη περίπτωση, του εν λόγω κανονισμού πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η σύμβαση πιστώσεως επί της οποίας ερείδεται η ασκηθείσα από συνοφειλέτη αγωγή εξ αναγωγής πρέπει να χαρακτηριστεί ως σύμβαση παροχής υπηρεσιών κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, λαμβανομένου υπόψη ότι ο τόπος εκπληρώσεως της επίδικης παροχής είναι εκείνος όπου έχει την εγκατάστασή του ο δανειστής που χορηγεί την πίστωση.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — ΕΕ 2012, L 351, σ. 1.

I. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

1. Ο κανονισμός 1215/2012

5. Στην αιτιολογική σκέψη 4 του κανονισμού 1215/2012 εκτίθενται τα εξής:

«Ορισμένες διαφορές μεταξύ των εθνικών κανόνων για τη δικαιοδοσία και την αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων δυσχεραίνουν την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Είναι ουσιώδης η θέσπιση διατάξεων σχετικά με την ενοποίηση των κανόνων σύγκρουσης δικαιοδοσίας στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ώστε να εξασφαλίζεται ταχεία και απλή αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος.»

6. Στις αιτιολογικές σκέψεις 15 και 16 του κανονισμού αυτού διαλαμβάνονται τα εξής:

«(15) Οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας θα πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας και να βασίζονται στην αρχή της γενικής δωσιδικίας της κατοικίας του εναγομένου. Η δωσιδικία αυτή θα πρέπει να ισχύει πάντοτε, εκτός από μερικές συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου το επίδικο αντικείμενο ή η αυτονομία των διαδίκων δικαιολογεί άλλο συνδυαστικό στοιχείο. [...]

(16) Η δωσιδικία της κατοικίας του εναγομένου πρέπει να συμπληρωθεί από εναλλακτικές δωσιδικίες που θα ισχύουν λόγω του στενού συνδέσμου μεταξύ του δικαστηρίου και της διαφοράς ή για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης. Η ύπαρξη στενού συνδέσμου θα πρέπει να παρέχει ασφάλεια δικαίου και να αποφεύγεται το ενδεχόμενο ο εναγόμενος να ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους το οποίο δεν μπορούσε ευλόγως να προβλέψει. Αυτό το στοιχείο είναι σημαντικό, ιδίως σε διαφορές που αφορούν εξωσυμβατικές υποχρεώσεις οι οποίες απορρέουν από παραβιάσεις της ιδιωτικότητας και του δικαιώματος της προσωπικότητας, περιλαμβανομένης της δυσφήμισης.»

7. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού προβλέπει ότι, «[μ]ε την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους».

8. Το άρθρο 7 του κανονισμού 1215/2012 έχει ως εξής:

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος:

- 1) α) ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή·
- β) για τους σκοπούς της εφαρμογής της παρούσας διάταξης, και εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, ο τόπος εκπλήρωσης της επίδικης παροχής είναι:
 - εφόσον πρόκειται για πώληση εμπορευμάτων, ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παράδοση των εμπορευμάτων,
 - εφόσον πρόκειται για παροχή υπηρεσιών, ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παροχή των υπηρεσιών·

γ) το στοιχείο α' εφαρμόζεται, εφόσον δεν εφαρμόζεται το στοιχείο β'·

[...]».

2. Ο κανονισμός (ΕΚ) 593/2008

9. Οι αιτιολογικές σκέψεις 7 και 17 του κανονισμού (ΕΚ) 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη Ι)³, έχουν ως εξής:

«(7) Το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής και οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να συνάδουν με τον κανονισμό (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις^[4] (Βρυξέλλες Ι) και τον κανονισμό (ΕΚ) 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές (Ρώμη ΙΙ)^[5].

[...]

(17) Όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο ελλείπει επιλογής, η έννοια της “παροχής υπηρεσιών” και της “πώλησης αγαθών” θα πρέπει να ερμηνεύεται με τον ίδιο τρόπο όπως κατά την εφαρμογή του άρθρου 5 του κανονισμού [...] 44/2001, στο μέτρο που η πώληση αγαθών και η παροχή υπηρεσιών καλύπτονται από τον εν λόγω κανονισμό. Μολονότι οι συμβάσεις δικαιόχρησης και διανομής είναι συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, αποτελούν αντικείμενο ειδικών κανόνων.»

10. Το άρθρο 16 του ως άνω κανονισμού, το οποίο επιγράφεται «Παθητική ενοχή εις ολόκληρον», ορίζει τα εξής:

«Στην περίπτωση που ένας δανειστής έχει απαιτήσεις έναντι περισσότερων οφειλετών, οι οποίοι ευθύνονται για την ίδια απαίτηση, και ένας εκ των οφειλετών έχει ήδη ικανοποιήσει, εν όλω ή εν μέρει, την απαίτηση, το δίκαιο το οποίο διέπει την υποχρέωση του οφειλέτη έναντι του δανειστή διέπει επίσης το δικαίωμα του οφειλέτη να στραφεί κατά των λοιπών οφειλετών. Οι λοιποί οφειλέτες μπορούν να αντιτάξουν κατά το[υ] δανειστή τα μέσα άμυνας τα οποία διαθέτουν στο μέτρο που επιτρέπεται από το δίκαιο το οποίο διέπει τις υποχρεώσεις τους έναντι του δανειστή.»

3. Η οδηγία 2002/65/ΕΚ

11. Το άρθρο 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Σεπτεμβρίου 2002, σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ⁶, ορίζει την έννοια της «χρηματοοικονομικής υπηρεσίας» ως «κάθε υπηρεσία τραπεζικής, πιστωτικής, ασφαλιστικής ή επενδυτικής φύσεως, ή σχετική με ατομικές συντάξεις ή με πληρωμές».

3 — ΕΕ 2008, L 177, σ. 6, στο εξής: κανονισμός Ρώμη Ι.

4 — ΕΕ 2001, L 12, σ. 1.

5 — ΕΕ 2007, L 199, σ. 40.

6 — ΕΕ 2002, L 271, σ. 16.

B. Το αυστριακό δίκαιο

12. Το άρθρο 896 του Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (αστικού κώδικα, στο εξής: ABGB) ορίζει ότι ένας αλληλεγγύως και εις ολόκληρον ευθυνόμενος συνοφειλέτης ο οποίος εξόφλησε μόνος του το σύνολο της οφειλής έχει, ακόμη και χωρίς να έχει γίνει εκχώρηση δικαιωμάτων, δικαίωμα αναγωγής κατά των λοιπών οφειλετών, οι οποίοι ευθύνονται κατά ίσα μέρη εάν δεν έχει συνομολογηθεί μεταξύ αυτών άλλη αναλογία.

13. Πριν από την τροποποίησή του με τον Zahlungsverzugsgesetz (νόμο για την υπερημερία επί χρηματικών οφειλών), της 20ής Μαρτίου 2013⁷, το άρθρο 905, παράγραφος 2, του ABGB προέβλεπε ότι, αν η παροχή είναι χρηματική, σε περίπτωση αμφιβολίας ο οφειλέτης πρέπει να την καταβάλει, φέροντας ο ίδιος τον κίνδυνο και τη σχετική δαπάνη, στον τόπο όπου ο δανειστής έχει την κατοικία (εγκατάστασή) του.

14. Με τον ως άνω νόμο προστέθηκε, επίσης, το άρθρο 907a του ABGB, το οποίο προβλέπει ότι οι χρηματικές οφειλές εκπληρώνονται στον τόπο όπου ο δανειστής έχει την κατοικία ή την εγκατάστασή του, με παράδοση του χρηματικού ποσού στον τόπο αυτόν ή μέσω εμβάσματος σε τραπεζικό λογαριασμό που έχει δηλωθεί από τον δανειστή.

15. Σύμφωνα με το άρθρο 1042 του ABGB, καθένας έχει δικαίωμα να ζητήσει την αποκατάσταση των δαπανών στις οποίες υποβλήθηκε για λογαριασμό τρίτου, ο οποίος βάσει των διατάξεων του παρόντος κώδικα όφειλε ο ίδιος να έχει υποβληθεί σε αυτές.

16. Δυνάμει του άρθρου 1503, παράγραφος 2, σημείο 1, του ABGB, το άρθρο 907a του τελευταίου αυτού κώδικα, όπως αυτό ισχύει από της εκδόσεως του ως άνω νόμου, εφαρμόζεται στις έννομες σχέσεις που συνάπτονται από την 16η Μαρτίου 2013 και εφεξής. Στις έννομες σχέσεις που έχουν συναφθεί πριν από την ημερομηνία αυτήν εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι μέχρι τούδε ισχύουσες διατάξεις. Σε περίπτωση, ωστόσο, που στο πλαίσιο των έννομων αυτών σχέσεων που έχουν συναφθεί προγενέστερα προβλέπονται περιοδικές χρηματικές παροχές, οι νέες διατάξεις ισχύουν για τις πληρωμές που καθίστανται ληξιπρόθεσμες από την 16η Μαρτίου 2013 και εφεξής.

II. Η διαφορά της κύριας δίκης

17. Ενώπιον των αυστριακών δικαστηρίων, ο Stefan Benkö (στο εξής: ενάγων), Αυστριακός υπήκοος, στράφηκε αναγωγικώς κατά της Saale Kareda (στο εξής: εναγομένη), Εσθονής υπηκόου και πρώην συντρόφου του ενάγοντος, αξιώνοντας την καταβολή ποσού 17 145,41 ευρώ, συμπεριλαμβανομένων τόκων και εξόδων.

18. Ενώσω ζούσαν μαζί στην Αυστρία, ο ενάγων και η εναγομένη αγόρασαν, το 2007, μια κατοικία και έλαβαν, προς τον σκοπό αυτό, τρία δάνεια για ποσό συνολικού ύψους 300 000 ευρώ (στο εξής: πίστωση) από αυστριακή τράπεζα. Ο ενάγων και η εναγομένη είχαν αμφότεροι την ιδιότητα του δανειολήπτη και το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι αμφότεροι ήταν εις ολόκληρον ευθυνόμενοι συνοφειλέτες.

19. Κατά τα τέλη του 2011, η εναγομένη διέκοψε τη συμβίωση με τον ενάγοντα και μετέβη στην Εσθονία. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι η τωρινή διεύθυνση κατοικίας της στην Εσθονία είναι άγνωστη.

⁷ — BGBl I, 50/2003.

20. Από τον Ιούνιο του 2012, η εναγομένη έπαυσε να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της σχετικά με την αποπληρωμή της πιστώσεως. Ως εκ τούτου, ο ενάγων επωμίστηκε και την καταβολή των δόσεων της πρώην συντρόφου του, πέραν των δικών του δόσεων, τούτο δε μέχρι τον Ιούνιο του 2014. Αντικείμενο της παρούσας προδικαστικής παραπομπής αποτελούν οι εν λόγω δόσεις.

21. Το Landesgericht St. Pölten (περιφερειακό δικαστήριο του Sankt Pölten, Αυστρία), πρωτοβάθμιο δικαιοδοτικό όργανο, επικοινωνήσε με την πρεσβεία της Εσθονίας στην Αυστρία προκειμένου να λάβει γνώση της διεθνήσεως κατοικίας της εναγομένης, χωρίς επιτυχία. Υπό τις συνθήκες αυτές, διορίστηκε αντιπρόσωπος για να εκπροσωπεί την εναγομένη.

22. Ο αντιπρόσωπος αυτός, ο οποίος παρέλαβε όλες τις επιδόσεις, προέβαλε πρωτοδικώς ένσταση αναρμοδιότητας, για τον λόγο ότι η εναγομένη έχει την κατοικία της στην Εσθονία, στο έδαφος άλλου κράτους μέλους. Εξάλλου, ο αντιπρόσωπος εκτίμησε ότι τα πραγματικά περιστατικά, όπως τα εξέθεσε ο ενάγων, δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων των τμημάτων 2 έως 7 του κεφαλαίου II του κανονισμού 1215/2012, διατάξεων σχετικών με τις ειδικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που εισάγουν παρέκκλιση από τον γενικό κανόνα περί διεθνούς δικαιοδοσίας τον οποίο θεσπίζει το άρθρο 4, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού. Εν πάση περιπτώσει, ο αντιπρόσωπος υποστήριξε ότι το Landesgericht St. Pölten (περιφερειακό δικαστήριο του Sankt Pölten), ενώπιον του οποίου ο ενάγων άσκησε την αγωγή του, δεν ήταν κατά τόπον αρμόδιο στο μέτρο που το δάνειο χορηγήθηκε από αυστριακή τράπεζα και που ο σχετικός με τη συναλλαγή αυτή τόπος εκπληρώσεως, ήτοι η έδρα της τράπεζας αυτής, δεν βρίσκεται εντός της περιφέρειας του συγκεκριμένου δικαστηρίου.

23. Με απόφαση της 5ης Αυγούστου 2015, το Landesgericht St. Pölten (περιφερειακό δικαστήριο του Sankt Pölten) διαπίστωσε ότι δεν είχε διεθνή δικαιοδοσία. Ο ενάγων άσκησε έφεση κατά της ως άνω αποφάσεως ενώπιον του Oberlandesgericht Wien (ανώτερου περιφερειακού δικαστηρίου Βιέννης, Αυστρία), το οποίο, με απόφαση της 28ης Δεκεμβρίου 2015, μεταρρύθμισε την απόφαση της 5ης Αυγούστου 2015.

24. Η εναγομένη άσκησε αναίρεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

III. Τα προδικαστικά ερωτήματα

25. Το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία), διατηρώντας αμφιβολίες όσον αφορά την ερμηνεία που θα πρέπει να δοθεί στις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει το άρθρο 7, σημείο 1, του κανονισμού 1215/2012 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η αξίωση καταβολής (αναγωγική αξίωση) που προβάλλει ο συνοφειλέτης από σύμβαση πιστώσεως με τράπεζα, ο οποίος επωμίστηκε μόνος του την καταβολή των δόσεων της πιστώσεως, έναντι του έτερου συνοφειλέτη από την ίδια σύμβαση πιστώσεως αποτελεί (δευτερογενή) συμβατική αξίωση απορρέουσα από τη σύμβαση πιστώσεως;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

Καθορίζεται ο τόπος εκπληρώσεως της παροχής, σε περίπτωση αξιώσεως καταβολής (αναγωγικής αξιώσεως) που προβάλλει συνοφειλέτης έναντι του έτερου συνοφειλέτη, δυνάμει της από κοινού συναφθείσας συμβάσεως πιστώσεως:

α) βάσει του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού αυτού (“παροχή υπηρεσιών”) ή

β) βάσει του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο α', σε συνδυασμό με το στοιχείο γ', του εν λόγω κανονισμού, σύμφωνα με τη *lex causae*;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στην περίπτωση (α) του δεύτερου ερωτήματος:

Αποτελεί η χορήγηση της πιστώσεως από την τράπεζα την παροχή που χαρακτηρίζει τη σύμβαση πιστώσεως, οπότε καθορίζεται ο τόπος εκπλήρωσεως της παροχής της υπηρεσίας αυτής, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1215/2012, βάσει της έδρας της τράπεζας, εφόσον η χορήγηση της πιστώσεως πραγματοποιήθηκε αποκλειστικώς στον συγκεκριμένο τόπο;

4) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στην περίπτωση (β) του δεύτερου ερωτήματος:

Είναι κρίσιμος για τον καθορισμό του τόπου εκπλήρωσεως της μη εκπληρωθείσας συμβατικής υποχρεώσεως, βάσει του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού αυτού:

α) ο χρόνος της λήψεως της πιστώσεως από τους δύο οφειλέτες (Μάρτιος του 2007) ή

β) ο εκάστοτε χρόνος κατά τον οποίον ο οφειλέτης της πιστώσεως που έχει δικαίωμα αναγωγής κατέβαλλε κάθε φορά στην τράπεζα τις χρηματικές παροχές από τις οποίες απορρέει το δικαίωμα αναγωγής (από τον Ιούνιο του 2012 έως τον Ιούνιο του 2014);»

IV. Ανάλυση

26. Στην υπό κρίση υπόθεση, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να καθοριστεί, δυνάμει των θεσπισθέντων με τον κανονισμό 1215/2012 κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας, το δικαστήριο το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση της διαφοράς της κύριας δίκης.

27. Η δυσκολία της συγκεκριμένης υποθέσεως έγκειται στο γεγονός ότι η αγωγή της κύριας δίκης την οποία άσκησε ο ενάγων αφορά αναγωγή μεταξύ συνοφειλετών και στηρίζεται σε σύμβαση πιστώσεως συναφθείσα μεταξύ των τελευταίων αυτών συνοφειλετών και μιας αυστριακής τράπεζας.

28. Στην πραγματικότητα, το θεμελιώδες ζήτημα στο οποίο είναι επιβεβλημένο να δοθεί απάντηση, προτού εξετασθούν οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που είναι δυνατό να έχουν εφαρμογή στην επίμαχη στην κύρια δίκη κατάσταση, είναι το ζήτημα εάν, για τους σκοπούς της εφαρμογής του ως άνω κανονισμού, επιτρέπεται να «αποσπαστούν» από τη σύμβαση πιστώσεως οι έννομες σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ των εις ολόκληρον ευθυνομένων συνοφειλετών κατόπιν της συνάψεως της συμβάσεως αυτής ή εάν η σύμβαση αυτή και οι έννομες αυτές σχέσεις όντως αποτελούν ένα αδιάσπαστο σύνολο.

29. Για τους λόγους που εκτίθενται κατωτέρω, είμαι της γνώμης ότι οι έννομες σχέσεις μεταξύ των εις ολόκληρον ευθυνομένων συνοφειλετών, οι οποίες δημιουργούνται εκ της συνάψεως μιας συμβάσεως πιστώσεως, δεν μπορούν να διαχωριστούν από τη σύμβαση αυτή.

30. Συγκεκριμένα, οι ως άνω έννομες σχέσεις απορρέουν από τη σύμβαση πιστώσεως στη σύναψη της οποίας προχώρησαν οικειοθελώς οι εις ολόκληρον ευθυνόμενοι συνοφειλέτες. Επομένως, ως προς τις σχέσεις τους με τον κοινό δανειστή, καθένας από τους εν λόγω συνοφειλέτες έχει δεχθεί να καταβάλει την οφειλή στο σύνολό της. Η παροχή που συνίσταται στον δανεισμό χρημάτων είναι αδιάσπαστη σε σχέση με την υποχρέωση αποπληρωμής. Ένα δάνειο το οποίο δεν θα συνδεόταν με υποχρέωση αποπληρωμής θα αποτελούσε, εν τοις πράγμασι, δωρεά. Επομένως, η εις ολόκληρον υποχρέωση αποπληρωμής αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του συμβατικού μηχανισμού.

31. Γεγονός παραμένει ότι ο συνοφειλέτης που κατέβαλε το σύνολο ή ένα τμήμα του μεριδίου του έτερου συνοφειλέτη στην κοινή οφειλή μπορεί να αναζητήσει το καταβληθέν ποσό ασκώντας αγωγή εξ αναγωγής. Επομένως, ο λόγος της ασκήσεως της αγωγής αυτής συνδέεται, αυτός καθ'αυτόν, με την ύπαρξη της εν λόγω συμβάσεως. Κατά συνέπεια, θα ήταν τεχνητός, στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012, ο διαχωρισμός των ως άνω εννόμων σχέσεων από τη σύμβαση που τις δημιούργησε και που αποτελεί το έρεισμά τους⁸. Τυχόν αντίθετη απόφαση θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια, όσον αφορά τις αγωγές που ερείδονται επί μίας και της αυτής συμβάσεως, την ύπαρξη περισσότερων βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας. Το μεν δικαστήριο ενός κράτους μέλους θα είχε διεθνή δικαιοδοσία όσον αφορά τις διαφορές που ανακύπτουν μεταξύ των συνοφειλετών και της τράπεζας, ενώ το δικαστήριο άλλου κράτους μέλους θα είχε διεθνή δικαιοδοσία ως προς τις διαφορές που ανακύπτουν μεταξύ των ίδιων των συνοφειλετών.

32. Επομένως, είναι συνεπέστερο το να εξετάζεται εκ μέρους ενός και του αυτού δικαστηρίου το σύνολο των ζητημάτων που ενδέχεται να ανακύψουν κατόπιν της συνάψεως μιας συμβάσεως πιστώσεως. Κατά τα λοιπά, τούτο προβλέπεται ρητά από τον κανονισμό Ρώμη I όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο. Όπως υπενθυμίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το άρθρο 16 του κανονισμού αυτού, το οποίο επιγράφεται «Παθητική ενοχή εις ολόκληρον», προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι, «[σ]την περίπτωση που ένας δανειστής έχει απαιτήσεις έναντι περισσότερων οφειλετών, οι οποίοι ευθύνονται για την ίδια απαίτηση, και ένας εκ των οφειλετών έχει ήδη ικανοποιήσει, εν όλω ή εν μέρει, την απαίτηση, το δίκαιο το οποίο διέπει την υποχρέωση του οφειλέτη έναντι του δανειστή διέπει επίσης το δικαίωμα του οφειλέτη να στραφεί κατά των λοιπών οφειλετών».

33. Επομένως, δεν συντρέχει κανένας λόγος, κατά τη γνώμη μου, για να ισχύσει κάτι διαφορετικό όσον αφορά τον καθορισμό του δικαστηρίου το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση μιας αγωγής εξ αναγωγής η οποία ασκείται από ένα συνοφειλέτη από σύμβαση πιστώσεως και στρέφεται κατά του έτερου συνοφειλέτη. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο διότι η αμοιβαία εφαρμογή του κανονισμού Ρώμη I και του κανονισμού 1215/2012 επιβάλλει την επίδειξη συνέπειας ως προς τις ερμηνείες των εν λόγω κανονισμών⁹. Επιπλέον, τυχόν διαχωρισμός των εννόμων σχέσεων μεταξύ των εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών από τη σύμβαση η οποία τους δεσμεύει θα αντέβαινε στον σκοπό του υψηλού βαθμού προβλεψιμότητας, του οποίου η επίτευξη επιδιώκεται με τον κανονισμό 1215/2012¹⁰. Ως εκ τούτου, το να γνωρίζουν οι εις ολόκληρον ευθυνόμενοι συνοφειλέτες ότι οι διαφορές που ενδεχομένως θα ανακύψουν από τις έννομες σχέσεις τους θα υπόκεινται στους ίδιους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας με αυτούς που διέπουν την ίδια τη σύμβαση πιστώσεως παρουσιάζει αναντίρρητα, για τους εν λόγω συνοφειλέτες, έναν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας.

34. Επομένως, το σύνολο των ως άνω στοιχείων με οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου το οποίο είναι επιφορτισμένο με την εξέταση μιας ένδικης διαφοράς που αφορά τις έννομες σχέσεις μεταξύ των εις ολόκληρον ευθυνόμενων συνοφειλετών οι οποίες απορρέουν από τη σύναψη συμβάσεως πιστώσεως πρέπει να είναι η εκείνη που προβλέπεται όσον αφορά τις ένδικες διαφορές οι οποίες αναφύονται από τη σύμβαση αυτή.

35. Ως εκ τούτου, εφόσον μια σύμβαση πιστώσεως εμπίπτει, αναμφισβήτητα, στην έννοια των διαφορών εκ συμβάσεως, είμαι της γνώμης ότι το άρθρο 7, σημείο 1, του κανονισμού 1215/2012 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι μια αγωγή εξ αναγωγής η οποία ασκείται από ένα συνοφειλέτη και στρέφεται κατά του έτερου συνοφειλέτη από σύμβαση πιστώσεως εμπίπτει στις «διαφορές εκ συμβάσεως», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

8 — Βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2016, *Kostanjevec* (C-185/15, EU:C:2016:763, σκέψη 38).

9 — Βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, *ERGO Insurance και Gjensidige Baltic* (C-359/14 και C-475/14, EU:C:2016:40, σκέψη 40).

10 — Βλ. αιτιολογική σκέψη 15 του κανονισμού αυτού.

36. Πάντως, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να καθοριστεί ποιος είναι ο τόπος εκπλήρωσης της επίδικης παροχής, λαμβανομένου υπόψη ότι ο τόπος αυτός καθορίζεται κατά διαφορετικό τρόπο, βάσει του ως άνω άρθρου, ανάλογα με το αν η περί ης ο λόγος σύμβαση είναι σύμβαση πωλήσεως εμπορευμάτων ή σύμβαση παροχής υπηρεσιών ή σύμβαση άλλου είδους.

37. Συγκεκριμένα, με το δεύτερο και το τρίτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του ως άνω κανονισμού πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η σύμβαση πιστώσεως επί της οποίας ερείδεται η ασκηθείσα από ένα συνοφειλέτη αγωγή εξ αναγωγής πρέπει να χαρακτηριστεί ως σύμβαση παροχής υπηρεσιών κατά την έννοια της διατάξεως αυτής. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, αποτελεί η χορήγηση του δανείου τη συμβατική υποχρέωση που χαρακτηρίζει τη σύμβαση αυτή, ώστε ο τόπος εκπλήρωσης της παροχής να είναι ο τόπος όπου βρίσκεται η έδρα της τράπεζας;

38. Κατά τη γνώμη μου, δεν χωρεί καμία αμφιβολία περί του ότι η σύμβαση πιστώσεως αποτελεί σύμβαση παροχής υπηρεσιών.

39. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι «η έννοια των υπηρεσιών προϋποθέτει, κατ' ελάχιστον, ότι ο παρέχων τις υπηρεσίες ασκεί συγκεκριμένη δραστηριότητα έναντι αμοιβής»¹¹. Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι η ύπαρξη δραστηριότητας απαιτεί θετικές πράξεις και όχι απλώς παραλείψεις¹². Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο έχει αποκλείσει από την υπαγωγή σε έναν τέτοιο χαρακτηρισμό τη σύμβαση με την οποία ο κάτοχος δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας παρέχει έναντι αμοιβής στον αντισυμβαλλόμενο του την άδεια εκμεταλλεύσεως του δικαιώματος αυτού καθόσον ο κάτοχος του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας δεν προβαίνει σε παροχή κάποιας υπηρεσίας χορηγώντας την άδεια εκμεταλλεύσεως, αλλά απλώς δεσμεύεται να επιτρέψει στον αντισυμβαλλόμενο του την ελεύθερη εκμετάλλευση του δικαιώματος αυτού¹³.

40. Άλλως έχουν τα πράγματα όσον αφορά τη σύμβαση πιστώσεως. Συγκεκριμένα, με τη σύμβαση αυτή, ένας δανειστής, ήτοι το πιστωτικό ίδρυμα, συναινεί ή δεσμεύεται να συναινέσει στον δανεισμό χρηματικού ποσού στον δανειολήπτη, τάσσοντάς του προθεσμία εξοφλήσεως, ο δε δανειολήπτης δεσμεύεται, σε αντάλλαγμα, να αποπληρώσει το ποσό αυτό, λαμβανομένου υπόψη ότι η αμοιβή για τη χορήγηση του εν λόγω δανείου συνίσταται στην καταβολή των τόκων που απορρέουν εξ αυτού. Ως εκ τούτου, η παροχή υπηρεσιών έγκειται στην καταβολή του εν λόγω ποσού από ένα πιστωτικό ίδρυμα το οποίο διεκπεραιώνει, κατά τη συνήθη δραστηριότητά του, τις αποκαλούμενες «τραπεζικές συναλλαγές».

41. Από τα ανωτέρω απορρέει ότι η συναλλαγή που συνίσταται στη χορήγηση πιστώσεως αποτελεί χρηματοοικονομική υπηρεσία. Εξάλλου, αυτό ακριβώς συνάγεται, όπως υπογραμμίζει το αιτούν δικαστήριο, από το άρθρο 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2002/65, το οποίο ορίζει την έννοια της «χρηματοοικονομικής υπηρεσίας» ως «κάθε υπηρεσία τραπεζικής, πιστωτικής, ασφαλιστικής ή επενδυτικής φύσεως, ή σχετική με ατομικές συντάξεις ή με πληρωμές».

42. Το γεγονός και μόνον ότι η δραστηριότητα του παρέχοντος την υπηρεσία εμπίπτει στον χρηματοοικονομικό τομέα δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια το να αποκλείονται οι εμπύπτουσες στη δραστηριότητα αυτή συμβάσεις από την εφαρμογή του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1215/2012. Επ' αυτού, κατά τα φαινόμενα, ο νομοθέτης έχει όντως προβλέψει ότι αυτό το είδος των υπηρεσιών θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού για τη διεθνή δικαιοδοσία. Όπως παρατηρούν το αιτούν δικαστήριο και η Επιτροπή, το άρθρο 63, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 προέβλεπε μια εξαίρεση από την εφαρμογή των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας επί διαφορών εκ συμβάσεως, στην περίπτωση που ο τόπος παροχής των

11 — Βλ. απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, Falco Privatstiftung και Rabitsch (C-533/07, EU:C:2009:257, σκέψη 29). Βλ., επίσης, απόφαση της 14ης Ιουλίου 2016, Granarolo (C-196/15, EU:C:2016:559, σκέψη 37).

12 — Απόφαση της 14ης Ιουλίου 2016, Granarolo (C-196/15, EU:C:2016:559, σκέψη 38).

13 — Βλ. απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, Falco Privatstiftung και Rabitsch (C-533/07, EU:C:2009:257, σκέψεις 30 και 31).

υπηρεσιών βρισκόταν στο Λουξεμβούργο. Ωστόσο, δυνάμει της παραγράφου 3 του άρθρου αυτού, οι διατάξεις του ίδιου άρθρου δεν είχαν εφαρμογή επί των συμβάσεων παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, πράγμα το οποίο σήμαινε ότι οι συμβάσεις αυτές διέπονταν από τον κανόνα περί ειδικής βάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας τον οποίο προέβλεπε το άρθρο 5, σημείο 1, του κανονισμού αυτού και το οποίο αντιστοιχεί, σήμερα, στο άρθρο 7, σημείο 1, του κανονισμού 1215/2012.

43. Επομένως, κατά τη γνώμη μου, η σύμβαση πιστώσεως πρέπει να χαρακτηριστεί ως σύμβαση παροχής υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του εν λόγω κανονισμού.

44. Κατά τα λοιπά, απομένει να καθοριστεί ποιος είναι ο τόπος εκπλήρωσης της επίδικης παροχής. Σύμφωνα με το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του εν λόγω κανονισμού, ο τόπος αυτός είναι ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της συμβάσεως, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παροχή των υπηρεσιών. Το επίμαχο ζήτημα είναι, στην πραγματικότητα, το να καθοριστεί ο τόπος εκπλήρωσης της χαρακτηριστικής παροχής της συμβάσεως, με δεδομένο ότι η τελευταία αυτή χαρακτηριστική παροχή αποτελεί τον σύνδεσμο για τον καθορισμό του έχοντος διεθνή δικαιοδοσία δικαστηρίου¹⁴.

45. Εν προκειμένω, είμαι της γνώμης ότι, στο πλαίσιο μιας συμβάσεως πιστώσεως, η εν λόγω χαρακτηριστική παροχή είναι η ίδια η καταβολή του ποσού του δανείου. Συγκεκριμένα, η άλλη υποχρέωση που απορρέει από μια τέτοια σύμβαση, ήτοι η υποχρέωση του δανειολήπτη να αποπληρώσει το ποσό του δανείου, δεν αποκτά υπόσταση παρά μόνο μέσω της εκπλήρωσης της παροχής του δανειστή, λαμβανομένου υπόψη ότι η αποπληρωμή του σχετικού ποσού αποτελεί μόνον συνέπεια του ότι έχει εκπληρωθεί η εν λόγω παροχή του δανειστή.

46. Όσον αφορά τον τόπο εκπλήρωσης, αυτόν καθ' εαυτόν, της χαρακτηριστικής παροχής, φρονώ ότι μόνον ο τόπος όπου ο δανειστής έχει την εγκατάστασή του είναι σε θέση να εξασφαλίσει την ύπαρξη υψηλού βαθμού προβλεψιμότητας, καθώς και να εκπληρώσει τους σκοπούς της εγγύτητας και της ομοιομορφίας, των οποίων η επίτευξη επιδιώκεται με το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1215/2012¹⁵. Συγκεκριμένα, ο τόπος αυτός θα είναι γνωστός στα συμβαλλόμενα μέρη ήδη από τη σύναψη της συμβάσεως και θα αποτελεί, επίσης, τον τόπο όπου εδρεύει το δικαστήριο το οποίο θα διαθέτει τον πιο στενό σύνδεσμο με τη σύμβαση αυτή.

47. Επομένως, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων στοιχείων, είμαι της γνώμης ότι το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού αυτού πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η σύμβαση πιστώσεως επί της οποίας ερείδεται η ασκηθείσα από ένα συνοφειλέτη αγωγή εξ αναγωγής πρέπει να χαρακτηριστεί ως σύμβαση παροχής υπηρεσιών κατά την έννοια της διατάξεως αυτής. Ο τόπος εκπλήρωσης της επίδικης παροχής είναι εκείνος όπου έχει την εγκατάστασή του ο δανειστής που χορηγεί την πίστωση.

V. Πρόταση

48. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία) ως εξής:

- 1) Το άρθρο 7, σημείο 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια

14 — Βλ. απόφαση της 14ης Ιουλίου 2016, Granarolo (C-196/15, EU:C:2016:559, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

15 — Βλ. απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2013, Corman-Collins (C-9/12, EU:C:2013:860, σκέψεις 30 έως 32 και 39).

ότι μια αγωγή εξ αναγωγής η οποία ασκείται από ένα συνοφειλέτη και στρέφεται κατά του έτερου συνοφειλέτη από σύμβαση πιστώσεως εμπίπτει στις «διαφορές εκ συμβάσεως», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

2) Το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1215/2012 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι:

— η σύμβαση πιστώσεως επί της οποίας ερείδεται η ασκηθείσα από ένα συνοφειλέτη αγωγή εξ αναγωγής πρέπει να χαρακτηριστεί ως σύμβαση παροχής υπηρεσιών κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, και

— ο τόπος εκπλήρωσης της επίδικης παροχής είναι εκείνος όπου έχει την εγκατάστασή του ο δανειστής που χορηγεί την πίστωση.

i — Σε όλους τους τίτλους του παρόντος κειμένου έγινε τροποποίηση τεχνικής φύσεως μετά την αρχική ανάρτησή του στην ψηφιακή Συλλογή Νομολογίας.